

СТАНОВИЩЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Научна област: Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

Университет: СУ „Св. Климент Охридски“

Факултет: Факултет по науки за образованието и изкуствата

Катедра „Предучилищна и медийна педагогика“

Тема: „Агресивно поведение при деца със специални образователни потребности в детската градина“

Докторант: Анастасия Георгиос Тсантиду

Научен ръководител: доц. дн Розалина Пламенова Енгелс-Критидис

Рецензент: проф. д-р Маринела Великова Михова

Това становище е написано на основата на заповед на № РД 38-347/24.07.2020 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

I. Данни за дисертанта:

Анастасия Георгиос Тсантиду е редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика). Тя е родена на 27.07.1985 г. През 2008 г. се дипломира като бакалавър по Гръцка литература от Университет „Аристотел“ в гр. Солун, а през 2012 завършва магистратура в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност „Специална педагогика“. Зачислена е като докторант в докторска програма „Предучилищна педагогика“ (на английски език) към Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“.

Професионалната кариера на докторантката е в системата на гръцкото образование и започва като учител по старогръцки език в начално училище. От 2013 г. до момент е учител на деца със специални образователни потребности.

Анастасия Тсантиду усъвършенства непрекъснато професионалните си компетентности. За периода от 2008 г. до сега има доказателства за участие в семинари и квалификационни курсове по училищна психология, специално образование, брайлово обучение, консултиране.

Професионалният път на докторантката е целенасочен и изцяло свързан с изграждането и като професионалист в системата на образованието на деца със специални образователни потребности.

II. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията е структурирана в увод, четири глави, изводи библиография и приложения. Текстът на дисертационното изследване е в обем 211 страници, от които 153 стр. – основен текст, 49 стр. използвана литература, 11 стр. приложение, включващи анкетна карта и корелационни матрици с данните от проведеното анкетиране. Данните от постигнатите резултати са визуализирани в две форми: 7 таблици, 29 графики. Използваната литература е на гръцки и английски език.

Актуалност на дисертационната тема

Темата на представената научна разработка е с актуална значимост и теоретико-практическа приложимост в реална среда в детската градина. Тя има отношение към едни често срещани негативни поведенчески реакции у малките деца със и без СОП, които за да се разрешат и предотвратят е необходимо продължаването на изследването им, което ще задълбочи тяхното разбиране и обяснение. За педагога е много важно да може да анализира агресивното поведение при децата – прояви, причини, фактори, за да взема адекватни решения, които биха повлияли бъдещото формиране на детската личност.

Изследването на агресивното поведение при децата е проблем, който е подлаган на множество изследвания, но винаги има какво ново да се изведе и обобщи за да се подпомогне дейността по предотвратяването му. За мен едно изследване е ценно когато провокира следващо. Тук се наблюдава такава перспектива. Настоящото изследването е ориентирано към реалностите в детските градини в Гърция, което дава възможност за бъдещо сравнително изследване, например с България. В този смисъл изследването на докторант Анастасия Георгиос Тсантиду е значимо и отговаря на потребностите на педагогическата реалност в детската градина.

III. Организация и методика на изследването

В **увода** докторантката аргументирано обоснова избора на темата и представя важността и актуалността на изследователската проблематика. Формулира целта и изследователските си намерения. Изследването следва да се възприема като една цялост, включваща теоретична и емпирична част. Би било добре още тук да се направи едно по-детайлно представяне на цялостния дизайн на изследването, което да даде отговор на въпросите, свързани с обекта, предмета и задачите на изследването, методите, които ще се прилагат, за да се реализира целта, а не само подобна информация да откриваме единствено за емпиричната част.

В първа глава е изведена теоретичната постановка на изследването като е проучена същността и специфичните характеристики на агресивното поведение при децата. В тази глава Анастасия Тсантиду търси отговор в научната литература на въпросите „кое поведение е агресивно и какви теоретични ориентации има за неговото обяснение?“, „кои са факторите за проява на агресия у децата?“ и „как може да се диференцира агресивното поведение?“ На основата на научни публикации агресивното поведение се определя като екстернализирано поведенческо разстройство, което следва да се разграничи от грубата игра. Задълбочаването на теоретичния анализа е на основата на представените теории и модели, обособили се в психологическата литература, които обясняват агресивното поведение. Удачно са потърсени и систематизирани факторите, влияещи и провокиращи агресивно поведение у децата. Проявите на агресивно поведение са сполучливо диференцирани по форма и функция.

Втора глава е логическо продължение на теоретичната обосновка от първа глава. Тя стеснява теоретичния анализ като акцентът се поставя върху спецификата и управлението на агресивното поведение на децата със СОП в детските градини. В четири параграфа логически свързано са подложени на изследване особеностите на агресивното поведение при деца със СОП, спецификата на агресивното поведение в детската градина, ролята на учителя при управление на агресивно поведение и възможностите на различни педагогически инструменти за справяне с агресията.

В направения теоретико-синтетичен анализ в първа и втора глава проличава научната осведоменост на докторантката, както и нейните умения да систематизира, конкретизира и логически да обвързва основните понятия. Това ѝ дава възможност не само да има яснота какво иска да изследва, но и как да го направи с методите на емпиричното изследване.

Трета глава е за същността и методиката на емпиричното изследване на агресивното поведение на децата със СОП в детската градина, през погледа на учителите.

При описание дизайна на емпиричното изследване докторантката се фокусира предимно върху целта, задачите, хипотезите и методът на изследване. Подробното описание на задачите, както и въведените шест хипотези доказват, че Анастасия има много голяма яснота какво ще търси в резултатите от използвания въпросник и какви корелации ще подложи на анализ. Надеждността на получените резултати се постига чрез приложения Алфа анализ на Коронбах.

Основният метод на изследване е въпросник, състоящ се от четири части. Първата част включва общи въпроси за децата и наблюдаващите ги учители; втората част се съсредоточава върху деца в предучилищна възраст

с реактивно и проактивно агресивно поведение и се основава на въпросник, предложен от Остров и Крик (Ostrov and Crick (2007)); третата част се фокусира върху отношението между ученик и учител и е вдъхновена от комплект от въпроси, въведени от Пианта (Pianta (2001)); и четвъртата част цели да оцени приноса на педагогическите инструменти при облекчаване на детското поведение. Контингентът на изследването е подходящо подбран, с идея за представителност. Това са 100 учители от детски градини от различни региони на Северна Гърция. Всеки участващ учител в детска градина избира три деца с агресивно поведение от своя клас, две без СОП и едно със СОП, и попълва съответния въпросник, отговаряйки на въпросите за детско агресивно поведение.

Представената методика е надеждна, осигурява набирането, обработването и систематизирането на необходимата информация, решаването на поставените задачи и доказване на определените хипотези.

В четвърта глава е направен статистически анализ на емпиричните данни от проведеното изследване с фокус предварително формулираните шест хипотези, които са подложени на доказване. Анализът много добре е подкрепен с диаграми и графики, което дава възможност за проследяване на тенденциите.

В заключението са обобщени резултатите от извършената изследователска дейност. Постигнати са целта на дисертационния труд, целите и резултатите на емпиричното изследване, потвърждават се хипотезите, които проучват в дълбочина както формите, така и функциите на детското агресивно поведение в гръцките детски градини.

Авторът на дисертационния труд има 4 публикации, съдържанието на които изцяло съответства на темата дисертационното изследване.

Представеният автореферат, с обем от 59 страници, напълно съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

IV. Научни приноси:

Постигнатите резултати и основните приноси от извършеното теоретико-емпирично изследване могат да се обобщят както следва

1 . Приноси с научно-теоретичен характер.

- Извършен е теоретичен анализ на съществуващи научни тези за същността на агресивното поведение при децата и на теоретични ориентации и модели, които обясняват характеристиките на агресивното поведение.

- На анализ е подложено агресивното поведение на децата в институционализираната среда на детската градина и са обобщени основните причини за подобно поведение при децата със СОП.

- Специален научен интерес е проявен към взаимоотношенията дете – учител и са оценени възможностите на разнообразен педагогически инструментариум, който детските учители могат да използват за управление на агресивното поведение на децата със и без СОП.

2. Приноси с експериментално-приложен характер.

- Разработен е инструментариум за анализ на агресивното поведение на деца със и без СОП в детската градина.

- Проведено е емпирично изследване, което разкрива интересни и практически полезни за педагогическите взаимодействия зависимости на проявите на агресивно поведение от пола, наличието на интелектуални нарушения у децата, лошото качество на взаимоотношението между дете и неговия учител и целенасочено прилагане на педагогически инструментариум.

- Представят се конкретни практически решения за управление на агресивното поведение на деца със и без СОП в детските градини.

V. Заключение:

Предоставеният дисертационен труд на тема „**Агресивно поведение при деца със специални образователни потребности в детската градина**“, разработен от докторант Анастасия Георгиос Тсантиду е добре структуриран, изложението е последователно и логически непротиворечиво и демонстрира подчертания интерес и ангажираност към изследваната проблематика. Направените изводи са съдържателни, насочени към задълбочено проучване на агресивното поведение на деца със и без СОП в детската градина. Теоретико-емпиричното изследване разкрива компетентна ориентация в актуални проблеми на образователната теория и практика, възможности за извършване на задълбочена научноизследователска дейност, доказва умения за успешна интерпретация на различни идеи и становища, умения за извеждане и аргументиране на собствени тези по въпросите, които са в обхвата на авторовите търсения.

Постигнатите резултати ми дават основание убедено да заявя положителния си вот за присъждане на образователната и научна степен „**ДОКТОР**” на **Анастасия Георгиос Тсантиду** в Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

10.08.2020

Изготвил становището:
(проф. д-р Маринела Михова)